

**Előfizetési árak:**  
Postán küldve, vagy helyben házhoz hordva:  
Egész évre . . . 6 frt — kr.  
Félévre . . . 3 frt — kr.  
Évnyelvre . . . 1 frt 50 kr.  
Közlekedési díj egész évre előfizetve 5 frt.  
Az előfizetési pénzek bérmentesen a kiadóhivatalhoz s legelőször postai utalvánnyal küldendők.

Ismeretlen kézből jött cikkek: nem közlünk, s csak bérmentes leveleket fogadunk el. Kéziratok vissza nem adatnak.

# SZOLNOK-DOBOKA.

TARSADALMI, KÖZGAZDASZATI ES SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőségi iroda és kiadóhivatal: Deés és Kis-király-utca (Baló-ház)

„Szolnok-Dobokamegye” hivatalos közlönye.  
s a megyei gazdasági egylet

A lapot érdeklő mindennemű felszólamlások (reklamációk) vagy hirdetések a szerkesztőséghez intézendők.

Hirdetési díjak: Egy 30 négyzetű centimeter tért elfoglaló egyszeri hirdetés díja 50 kr, ezen fölül 60 négyzetű centimeterig 1 frt s így minden megkezdett 30 négyzetű centimeternyi tér többlet után 50 kr. számíttatik. Kedvezményül 4—10-szeri beiktatásnál 5%, 11 és többszöri beiktatásnál 10%-nyi díjengedély. Bélyegilleték minden beiktatásnál 30 kr. számíttatik.

Nyitási cikkek garmond sora után 30 kr. fizetendő. Hirdetéseket elfogad Mudrony és György hirdetési irodája a Hon szerkesztőségében, Budapest, Barátoktér 3. sz. Athenaeum I. emelet.

Megjelenik minden vasárnapon.

## Polgáriskola vagy Gymnasium kell-e nekünk?

I.

(Deés, 1880. február 26.)

Ha azt kérdeznék tőlem valaki, hogy frakkot szeretek-e inkább vagy attilát? — azt felelném neki, hogy mind a kettőt. De ha azt kérdeznék tőlem, hogy magyar díszruhához jobban illik-e a cylinder kalap vagy a kucsma, kikacagnám, épen úgy mint azt, kipiqué nadrágban korcsolyázni menne.

Ha valaki kédeznék, hogy jobban szeretem-e a polgári iskolát vagy a gymnasiumot, azt felelném neki, hogy én mindkettőért rajongok; de hogy szükségemhez képest az egyiket vagy másikat tudjam választani, ismernem kell-e két intézet hivatását és missióját, valamint ismernem kell saját igényeimet is.

Midőn ez igénytelen soraimban meg fogom kísérteni azon kérdésnek megoldását: vajjon Szolnok-Dobokamegyének és központjának Deés városának, illetőleg a közönségnek melyik iskolára van égetőbb szüksége, részletezni fogom egy rövid vázlatban a két intézménynek célját, s azon eszközöket, melyeket alkalmazva e cél eléréni törekszik. Számba veszem e megye közönségének, de főképp Deés város lakosságának igényeit és szükségait, s a nevezett két iskolát egymás mellé állítva, keresni fogom, hogy a helybeli igényeknek melyike képes inkább megfelelni.

Teljes polgári iskola 6 osztállyal bír.

Célja röviden jellemezve: mivel iparosokat nevelni. Ezt azonban nem szabad úgy értelmezni, mintha a polgári iskolában különböző iparágak elméletileg és gyakorlatilag taníttatnának, hanem tanterve olyan, hogy a polgári iskola hat osztályát végzett növendék mind azon ismereteket megszerezheti magának, melyeket a jelen kor egy mivel iparostól követelhet.

E cél főképp következő tantárgyak tanításával akarja elérni: magyar és német nyelv, általános és magyar történelem, földrajz és természetrajz, természettan és vegytan, számítás és mértan, szabadkézi és mértani rajz, gazdaságtan és jogi tárgyak. Mint magán tantárgy tanítható benne a francia és latin nyelv.

A ki hat osztályu polg. iskolát végzett, mehet gazdaságnak, vasuti, postai és táviradai gyakornoknak, felvétetik a most feállított budapesti közép-ipar tanodába s erdészeti akademiába s irnoknak is alkalmazható.

A polgári iskolák intézménye, mint minden közoktatási rendszerünk, a németektől származott hozzánk. Missióját félre nem ismerheti senki; célja nemes és megérdemli, hogy támogassuk, mert az iparos osztályt, mely egyik főtenyezője a nemzet jólétének emelni akarja. Célja azonban még is egyoldalú.

Ha valahol hidat építenek, jól megválasztják a helyet, hol a közlekedés legélénkebb s oly hidat építenek, mely a közös igényeknek leginkább megfelel. Építenek gerendás, csónakos vagy lánchidat a sze-

rint, a milyen leginkább megfelel a közlekedés igényeinek.

Körülbelül így kellene annak lenni az iskolák felállításával is, mert nem minden iskola felel meg a vidék lakossága érdekeinek.

A német polgári iskolák hívek maradtak hivatásukhoz; ezek sem több, sem kevesebbek mint polgári iskolák; de a mi polgári iskolánkból lett egy mixtum compositum, a mennyiben nem tartotta meg eredeti jellegét, hanem oly tantervet nyert, mely egyrészt a reáliskoláknak felel meg, másrészt pedig megengedvén a 4 alsóbb osztályban a latin nyelv tanítását a gymnasiummal akar szerves összeköttetésben lenni. Sőt ha szabad kimondanunk, a mostani polgári iskolák legnagyobb része, a közép tanodák alsóbb osztályait akarja pótolni, mely cél úgy látszik a minister rendelete is szem előtt tartja, mely határozattan kimondja, hogy a tantárgyak oly terjedelemben tanítandók, miszerint a 4 polg. osztályt végzett növendéket a középtanodák felsőbb osztályába fel lehessen venni.

Felvenni ugyan felveszik, de vizsga kell ám: latinból a gymnasiumban, s francziából a reáliskolában.

Igy tehát polgári jelleggel csak a két utolsó osztály bír, a VI. és az V-ik.

Első tekintetre tehát úgy látszik, mintha a polgári iskola csakugyan egy oly intézmény volna, mely minden gondolható igénynek megfelelni képes. Lehetne összehasonlítani azonban egy vidéki színésszel, a kiből, ha kell, gyöngéd apát, ha kell rajongó

## A „SZOLNOK-DOBOKA” TÁRCÁJA.

### A cár téli palotája.

A nihilisták legutóbbi páratlan merénylete óta, melyet lapunk közelebbi számában már röviden megemlítettünk Szent-Pétervár a világ közepe. Minden szem arra felé tekint s képzelet lelkében a borzasztó robbanás színhelyét. Nincs ma érdekesebb épület a világon a — téli palotánál.

A posványok helyén csári parancsra, csári terv szerint épült Pétervár Európa legpompásabb fővárosainak egyike. A kényes ízlés is alig bír betelni architektúrája remekeivel s a Nevski-Prospect-et a legszebb utcának tartják a világon. Hogy Nagy Péter ez alkotása a természeti szépségeknek sincs hijával, arról meggyőződhetik az idegen, ha a sajátos derengésű nyári éjeken egyikén meglátogatja a bűbajos Newa-szigeteket.

A csári család az év nyolcz hónapján keresztül a tegnapi óta minden ember által emlegetett téli palotában lakik.

Ez egy óriási épület vörhenyes kövekből, melyek, midőn a kőbányából ki kerülnek, akár — mint csak a fa, oly könnyen faraghatók, a szabad levegőn azonban megkeményednek. Egy hid a palotát egy régibb épülettel, az u. n. „Eremitage”-val (remetelak) köti össze.

A mostani téli palota már — hogy úgy mondjuk — második kiadású épület, mert volt egy régi téli palota is, mely Erzsébet császárnő uralkodása alatt építtetett.

Az új téli palota egy év alatt készült föl. A csár előhivatott egy építőmestert, s azt mondta neki, hogy tizenkét hónap alatt török-szakad el kell készülnie a munkával, máskülönben legyen elkészülve rá, hogy a legszigorubb felelősségre vonatja. Miklós csár nem az az ember volt, a kivel tréfálni lehetett, s a kikötött határidő után készen állt a palota s senkit nem kellett küldeni Szibériába.

Természetes, hogy ez a csoda nem eshetett meg óriási áldozatok nélkül. S ez áldozat nem csupán rubelekben, de emberéletben is értendő. A legcsikorgóbb muszka télidőn haterzernél több munkás dolgozott a termekben.

A téli palota egy óriási parallelogrammot képez, melynek főhomlokzata négyszázötven láb hosszúsága.

Sokszor hasonlították össze a madridi királyi palotával, csak hogy a téli palota a szép és széles Newa folyóra tekint, míg a spanyol királyok egykori rezidenciája arra a nyomorúságos, keskeny vizszalagra tekint, melynek neve Manzanares. — Fényre, pompára bizonyosan a legnagyobb-szerű épületek egyike. Csodálatra ragadó részletei vannak, így az arannyal gazdagon épített fehér márvány lépcsőház, a banketterem, mely a berlini régi királyi kastély nagy fehér éttermére emlékeztet, s a hol nyolczszáz ember a legnagyobb kényelemmel étkezhetik, — vagy a Szentgyörgy terem, mely egész muzeuma a carrarai márványból készült pompás ornamentikai műveknek.

A téli palotában van, egy nagyszerű csar-

nok, mely tele van a leghiresebb orosz hadvezérek olajba festett életnagyságu arcsképeivel. E képek mind keret nélkül vannak bele illesztve a falba s különös hatást gyakorolnak a nézőre.

Ha a téli palotában különös alkalmakkor ünnepélyt rendeznek, azoknak rendszerint nemzeti színezetet adnak. Megtalálni ott az orosz népviselet minden nemét, a paraszt tuloppeját vagy is bőrködmönét, a kereskedő kaftanját és az izvojcik alacson kalapját, a szarafant és kakosnikot, mely utóbbi selyemből, csipékből, ezüstszővetből és apró gyöngyökből készült női fejdísz; nem egészen turbán, nem is egészen korona, de valami a kettőből, hasonló a holdat mutató kerek pártához, melyet a héber próféta oly élesen ostoroz. Bizonyos ünnepi alkalmakkor a csárnő s minden udvarhölgye is fölteszi. Ezernyi tarka tömeg csatangol ilyenkor a téli palota csarnokaiban, termeiben. A lépcsők tele vannak föl és alá tolongókkal. A folyosókon nem csak népiesen öltözött, de valódi népalakokat látni, mivel a csári család megengedi, hogy az udvar ünnepélyein a nép is megjelenjék, mint néző.

Midőn a carewvna nőül ment az angol királyi herceghez, s Ferencz József császár és király szentpétervári látogatása alkalmával a téli palota valóságos tündér palota volt a fényesebbnél-fényesebb ünnepélyek egész sorától. A hangversenyterem bálteremmé, a bálterem ebédlővé volt átalakítva. A hangversenyterem mögött a híres malachiterem is nyitva volt, melynek boltozatát malachit oszlopok tartják, s melyben egy óriási váza van elhelyezve. Mesés látomány tárult a nézők elé,

szerelmest, álnok cselszövőt vagy pedig tragikus hőst lehet faragni, sőt néha sugót is. Csak az a kérdés most, hogy képes lesz-e minden szerepnek becsülettel megfelelni?

Hogy a deési polgári iskolából ki került növendékek a vizsgát mindenütt becsülettel kiállották, az nem a polgári iskolának, hanem a tanári testületnek az érdeme, mely szem előtt tartván az iskolából kilépő növendékek igényeit: a gymnásiumi irányt megközelíteni törekedett.

Ez az a mit röviden a polgári iskoláról általánosságban elmondani akartam.

(Vége köv.)

## Az állandó műkedvelő társulat rendes közgyűlése.

(Deés, 1880. február 22.)

Báró Bánffy Dezső igazgató, mint elnök az ülést megnyitván, Nagy Lajos a tárgysorozatot olvassa föl.

Biró Antal helyettesített jegyző betegsége által a megjelenésben gátolva lévén betervezi az általa egybe állított titkári jelentést, a melyből kitűnik, hogy az elmúlt évben 1 közgyűlés és 12 igazgatói választmányi ülés tartatott, színi előadás pedig 7 rendeztetett, jövedelem befolyt közel 600 ft és jelenleg az egylet actív vagyona 837 ft 41 kr. Öröndetes az, hogy a társulat tagjai gyarapodtak.

Róth Pál alelnök indítványozza, hogy úgy az igazgató úr ö méltóságának, mint az egész tiszti karnak, őt magát kivéve, mert ő tisztében mitsem tehetett — buzgó és tapintatos működéséért elismerés szavazzassék. Elfogadtatik.

A pénztárnoki jelentésből kitűnik, hogy a múlt évben bevétel volt 1649 ft 72 kr. kiadás 1522 ft 20 kr. Ezzel kapcsolatban előterjesztetik a Márkus János elnöklété alatt állott számvizsgáló bizottságnak mindent rendben találó és a fölmentést megadni javasoló jelentése.

Szélesebb vita után elhatározzatik, hogy a f. évben az ig. választm. föl lesz jogosítva önhatás körében a befolyó jövedelem feléne, mely célra fordítása iránt intézkedni, jelentését tartozván beadni a rendes közgyűlés elé.

Indítványoztatik, miszerint keressék meg a belügyminiszter, hogy városunkat a m.-vásárhelyi színikerületből kivéve, csatolja a szathmárhoz. A Pánczél János rendező által szerkesz-

midőn a hangversenyterem háttérében a két nagy szárnyas ajtó kinyílt. A tizezer gyertya által megvilágított nagy Nikolai terem pálmaligetté volt átvárázsolva s hétszáz személyre várt a pálmák alatt dúsan terített asztal. Azaz, hogy apró kerek asztalkák, melyek mellett négy-hat tagú társaságok foglaltak helyet. Minden kis asztal fölé egy egy pompás palma borult, melynél a középtengerpartjain se látni külön példányokat. A császárok valamivel nagyobb asztala a terem közepén volt elhelyezve. A pálmák köze pompás pázsittal, virággyakkal, ritka bokoreszerjékkal volt kitöltve, közbe kincseket érő szobrok és műtárgyak, porcellánok bronzok, majolikák. Az asztalokon illatos rózsa, szegfű és jáczintból fűzött óriási csokrok képezték az asztaldíszítést nehéz vertezüst edényekben, a falak tele vadászati jelvényekkel. Az ezüstnemű remek példányokban volt képviselve s művészi kivitelével bámulatra ragadta az ahhoz értőket.

A téli palotát, mint mondók hid köti össze az eremitágé-val. Katalin csáznő e regényes kéjlakával, melyet a 1837-iki tűz megkímélt s most abban az állapotban van, mint a minőben a kalandokat annyira szerető uralkodónő idejében volt. E merénylet már az ötödik volt, melyet Sándor cár ellen megkísérlettek, azonban valamennyinél borzalmasabb, mert ez már az egész cári család ellen volt intézve.

tett következő felirat elfogadásra ajánlással olvastatik.

„Nagyméltóságú belügyi m. kir. miniszter úr! Az 1878-ik évi V-ik színesz kongresszus által megállapított, s a magas kormány által jóváhagyott színi kerületek 20-ik csoportjába, Maros-Vásárhely anyaváros kerületébe néhány város, összesen 21 apróbb helység osztatott be. Nem ezélünk a színi kongresszus s a magas kormány irányát, melyet az országnak színikerületekre történt beosztása által elérni ohajtott bírálat alá venni, önként beövetkezett — a mit várni lehetett — az, hogy a kerület beosztás magára a színeszetre nézve káros hatásának bizonyult be. Ugyanis a városok nem kérdeztettek ki az iránt, melyik hová, melyik anyavároshoz ohajt csatoltatni, sőt a fiok városok érdeke az anya város fölénye alá vettetett, azon igazgatót lévén köteles a fiok város keblébe be bocsátani, kinek részére az anya város előadások tarthatására engedélyt adott, ezen egyoldalú eljárás a közönség körében zúgolódást, s a körében beleegyezése nélkül megjelent igazgató iránt ellenszenvet idézett elő. Mi kegyelmes uram! a színikerület beosztás által üdvösebb ezélt és más, öszhangzatosabb, közös egyetértésen alapulni kellett ezélt véltünk elérni.

Mindenek előtt azon színi kerülethez véltük egyik vagy másik várost beosztatni, a hova az önként ohajtandotta és befolyást ohajtottunk volna engedtetni a fiok városoknak, hogy népeségük számarányában megállapítandó küldötjeik által az anyavárosokban tartandó közös tanácskozás eredményében az illető igazgatót közösen választhassák meg. Ezen ohajtásunknak adtunk 1875. augusztus 2-án „a színpad“ 17-ik számában közzé adott cikkünkben élénk kifejezést és ugyan ily értelemben vezérezikkezett a „Színpad“ is 1873-ik évi 31-ik számában. Fájdalom ez nem így történt s az eltérő intézkedés színeszt és közönséget eltávolítottak egymástól, s hogy a cél tévesztve van, csak lamar érezhető lett, a színesz köréből felmerült, a „Színeszeti Közlönyben“ már eddig sok oldalról hangsúlyozott azon elszomorító panasz: „a pártolás hiánya“, mely már is több igazgató bukását idézte elő. Színeszt közönség nélkül képzelni sem lehet, e két elem közeledésére, összeforrasztására törekedni, a kölcsönös rokonszenvet élesíteni kell tehát, ezért szükséges, hogy a színi kerületek szervezése — ha már azoknak okvetlen fennállani s a színi ügyet szándékosan lázítani kell! A közönség ohajának megfelelően eszközöltessék. Nem ezélünk nekünk kegyelmes uram a színesz belügyeibe avatkozni, hivattottak sem vagyunk e rendezésnek irányt adni, de kötelességünk bevallani és feltárni nagyméltóságod előtt azon elégtelenséget, melyet a beosztás körünkben, ugyszolva mindeufelé előidézett. Műkedvelő társulatunk, mely saját színpaddal és díszletekkel bir, első sorban tartja tehát kötelességének a vidéki színeszetre támogatni, annak nem a megélhetésre csupán segédkezet nyújtai, hanem anyagi jólétét teljes erővel előmozdítani. A színi ügy iránti lelkesedést és teljes buzgalmat azonban töllünk is csak azon esetben várhatni, ha alkalom nyújtatik nekünk, miszerint az igazgató megválasztására befolyhassunk, vagy legalább is a kerületek beosztásánál érdekeink tekintetbe vétetnek.

Maros-Vásárhelytől Kolozsvár, a nagymézőség, Beszterce városa s a szászág egy része által elválasztva, távol elszigetelten fekszik Deés, ezenkívül Maros-Vásárhely anyavárosához 21 fiok helység lévén csatolva, megfosztva látjuk magunkat azon szerencsétől, hogy városunk idénye — a tavasz — beálltával egy-egy jó társulatot körünkbe nyerhessünk s korrekt előadásokat élvezhessünk. Bennünket a színi érdekek Szathmár városához fűznek, mely város rendes színházzal bírván azon helyzetben van, hogy egy jól szervezett színtársulatot fenn tartani képes, s ez által városunk is azon előnyben részesülhet, hogy mindig és feltehetőleg jó társulatot kapván, közönségünk jó előadásokat élvezhet, s nem leendő kénytelen — egy fölöle nélküle alkotott intézmény (a kerületbeosztás) következtében, miként ez fájdalom

megtörtént, egy általa nem ohajtott — csak amugy reá oktroylt, száanalomra méltó a színesz jó hírnevét lealázó vándor trupp előadásai által műizlését tönkre tétetni.

Tekintettel tehát a fentebb körvonalozott alapos okokra: tisztelettel kérjük nagyméltóságodat, hogy azon esetre, ha ezen — a színeszetre nézve legkisebb üdvös hatással sem biró kerületi beosztás megszüntetése s ez által a színesz körében a verseny szabaddá tétele nagyméltóságod magas akarataival nem találkozónék is, Deés és Szamosújvár testvérvárosokat, illetőleg Szolnok-Dobokamegye területét, azonban Deés városát mindenestre; a szathmári kerülethez — hová e város természeti viszonyainál fogva gravital — osztani méltóztatssék.

A deési jötekonyszéllő állandó műkedvelő társulat 1880. február 22-én tartott közgyűlésének határozatából.

Br. Bánffy Dezső m. p.,  
igazgató.

Nagy Lajos m. p.,  
jegyző

Nagy Lajos pártolja a fölterjesztést, de azt erősebb hangon ohajtaná szerkeszteni. Érdekes vita fejlődött ki, melyben részt vesz Róth Pál, a főispán, Márkus János, Pánczél János, végre a felolvasott szöveg változatlanul elfogadtatik.

Bejelentetnek az időközben beadott lemondások és olvastatik Eisenlohr Ulrich volt jegyző és neje szül. Keul József nevében küldött hosszas s kimerítő, megleghangu búcsu levele.

A lemondottaknak eddigi sikeres működéséért köszönet szavazzatik.

Az alapszabályok szerint a választmány női tagjai közül kettő kisorsoltatván a magaralt tiszti állomások fölkiáltás után következőleg töltettek be: háznagy: Benkő János, jegyző: Biró Antal, jegy-ellenőr: Barthos Dezső, színi ügyelő: Boér János, zene oszt. ügyelő: Kászonyi Béla, ének oszt. ügyelő: Halassy Béla, választmányi tagok: Jakab Juliska, Kriza Gyuláné, Voith Gergely, Szarvadi Pál alispán, Rippel V. Lajos és Brust Gyula.

Ezzel az ülés, melyen szép számmal jelentek meg a tagok, véget ért. Örömmel constatálhatjuk, hogy a zöld asztal körül több hölgyet volt szerencsénk láthatni, kik nagy figyelemmel kísérték az ülés folyamatát, de abban sajnos felszólamlás által nem vettek részt, azonban nem-sokára megjön ennek is az ideje, mert úgy tesszik, hogy a felszólaláshoz a vágy nem hiányzik. Tán felsoroltuk volna a megjelent hölgyek neveit, ha nem hallottuk volna azon megjegyzést: hogy — nagyon szépet ne írjunk az ülésről. Jó hát nem tesszük.

## LEVELEZÉS.

(Apanagyfalu, 1880. február 20.)

E lapok a megyei mozzanatok érdekes lapja s minthogy én is a megyéhez tartozom — szerény soraimat köölni ne terheltelessék.

Az ev. ref. anyaszentegyházhoz tartozván, mely tudvalevőleg szerény alapokon pihen, szerény helyzetét is csak úgy tudja fenntartani, ha a kegyes és áldozatkész patronus urak jószágát élvezheti. — Az apanyagfalusi ref. egynáz ezen kegyességet minden évben tapasztalta s élvezte is, különösen pedig iskolánk, mely minden évben egy öl tűzifával láttatott el rendre a kegyes patronus urak által, az 1879/80-ik tanévre pedig tankönyvekkel 15 drbal láttatott el méltóságos Br. Bánffy Dezső úr ö nagysága által. — A kegyes patronusok mlgs. Gr. Bethlen Sándor ö nagysága és mlgs. Katona Elek úr s Br. Bánffy Dezső úr ö méltóságaik rendre egy-egy öl fával látták el szegény iskolánkat, mely kegyességükért kötelességemnek tartom ezen lapban legforróbb hálás köszönetemet fejezni ki az iskolás gyermekek nevében, melyen tisztelt kegyes adományozó urak irányában.

Tóth György,  
ref. tanító.

## A deési sétatér részére tett újabb adakozások.

A deési sétatér részére tiszteletes Kovács Samu úr nekem közbesített 320 frt 44 krt, mit én azonnal f. hó 19-én takarékpénztárba kamatozás végett bétettem s az ezt igazoló betéti könyvecskét sétatéri pénztárnok Bajnoezi Gyula úrnak átadtam.

Ezen összegbe befolytak:

Kovács Samu 2 frt, Nagy Miklós 2 frt, özv. Bernád Józsefné 1 frt, Szilágyi Mihály 1 frt, Dezsőffy Mihály 1 frt, Nagy Elek 1 frt, Módi György 50 kr, Bányai L. Károly 1 frt, Huszár Lila 50 kr, Benkő Józsefné 20 kr, Hatosz Florián 10 kr, Ilosvai Lajos 50 kr, Frink Lajos 2 frt, Tauffer Lajos 2 frt, Czecz Márton 50 kr, Hirsch Jakab 50 kr, Schlesinger József 1 frt, Barcza János 10 kr, ifj. Konyári Ferencz 10 kr, Kauffman József 50 kr, özv. Papp Mártonné 50 kr, Márton Pálné 20 kr, Szarvadi Pál 5 frt, Hirsch Lipót 1 frt, Csiki Gerő 50 kr, Bené Péter 10 kr, Gutti István 10 kr, Cservinka József 10 kr, Krémer Lajos 50 kr, Keresztes Pál 50 kr, Bonis Elek 2 frt, Papp György 1 frt, Velle János 1 frt, Buczi Mózes 25 kr, Ilosvai Lajos 50 kr, Soofalvi Lajos 50 kr, Nagy László 50 kr, Hosszu Elek 50 kr, Hirsch Lipót 1 frt, Eperjesi László 1 frt, Keresztes Imre 50 kr, Ignác Lajos 50 kr, ifj. Dálnoki Sándor 50 kr, Tüzes Karácson 1 frt, Weér Zsigmondné 1 frt, özv. Katona Istvánné 2 frt, Demeter Béla 1 frt, Gyurics Péter 20 kr, Gúrtesch Károly 20 kr, Nalácz Károly 1 frt, Hatfaludi József 1 frt, Bocsánzi testvérek 1 frt, Peiella Sándor 1 frt, Munteanu Agoston 1 frt, Voith Jakab 5 frt, Klärman Adolf 1 frt, Harnik Sámuel 50 kr, Léner János 50 kr, Kiss János 50 kr, s a deési östelkek tulajdonosai (közbirtokosság) együttesen 264 frt 59 kr. o. é. adományozásaival.

A megnevezettek fogadják töllem a működő konzorcium nevében a hálás köszönetet.

Deésen, 1880. február 25-én.

Róth Pál,  
elnök.

## Országgyűlés.

A képviselőház megkezdte a költségvetés tárgyalását. Nagyon fontos ügy tárgyalás ez máskor is, mert a költségvetési vita alatt hányják-vetik meg minden oldalról az ország dolgait, a kormány politikáját; ezuttal még nagyobb érdeklődéssel néznek lefolyása elé, mert az ellenzék rendkívüli támadásra készül és sokféle kombináció foly, miképpen lehetne a Tisza kabinetet megbuktatni. A vita első napja egyébiránt még csendesen múlt el, még csak a bevezető csatározás folyt. Hegedűs Sándor előadó indokolta a pénzügyi bizottság jelentését s tárgyiasan világítja meg a költségvetést, melyben a hiány 27 és fél millió frtra rug; ennek fedezete megvan ugyan különféle papirokban és a már megszavazott, de még ki nem bocsátott aranyjradéki kötvényekben; szükséges azonban tovább is gondoskodni pénzügyeink rendezéséről, mert bár javulás látható, még mindig tíz millió a deficit a rendes kiadásoknál. — Utána a szélső-bal nevében Helfy Ignác a kormány politikáját elítélő beszéd kíséretében határozati javaslatot nyújtott be, mondja ki a ház, hogy az államháztartásról gondoskodni kötelességének tartja, de a jelen kormány iránt nem lévén bizalma, a költségvetést nem fogadja el. Ez indítvány mellett szolt Gáspár Lajos, míg Kármán Lajos a kormány politikáját védte és a költségvetést elfogadta. Utána Lukács Béla mondott másfél órai nagy beszédet, általánosságban elfogadta a költségvetést, mert az egyesült ellenzék majd csak a költségvetési törvénynél veti fel a bizalmi kérdést. Széll Kálmán: mióta ő letette pénzügyi tárcáját, teljesen visszavonulva élt s most lépett ki ismét a küzdőterre. Tudva volt ez előre s a karzatok is teljesen megteltek. Gróf Andrássy Gyula sem hiányzott a főrendiek karzatáról. Széll Kálmán előtt hárman beszéltek. Midőn felállt, nagy mozgalom keletkezett s a képviselők mind be özlöltek a folyosókról. Ötnegyed óráig beszélt, erélyesen, szabatosan, az

ellenzéki pártok gyakori zajos helyeslése mellett. A kormány ellen beszélt. Nem szólalt volna fel — úgy mond, — ha az ország közállapotát nem tartaná végtelen súlyosnak. A költségvetés nem javulást, hanem visszaesést mutat. Jövedelmeink ötvenhárom száztőlját az adósságok kamatai emésztik föl s beligazgatásra csak tizenhét millió marad, ennek egyensúlyát csak a távolabbi jövőben lehet helyreállítani. De arra kell törekedni mindenképp. Széll Kálmán végül így szólt: „a költségvetést általánosságban elfogadom; de fölvetetvén ez alkalommal a bizalom kérdése, ki kell jelentenem, hogy a jelen kormánynak a bizalmat meg nem szavazom.“ E határozott kijelentésre taps és éljen zajlott fel az egyik oldalon s nagy mozgalom támadt a másik oldalon. Tisza Kálmán állott fel. Fel háromig beszélt; felelt az ellenzéki szónokoknak, köztük főleg gr. Apponyinak és Széll Kálmánnak, s előadta a szükséges teendőket a pénzügyi helyzet javítására, a közigazgatás reformjára s a sajtó terén a magánbecsület megvédésére. Védte a kormány eddigi politikáját s beszéde, melybe sokszor és erős gúny vegyült, a kormánypártnál zajos helyeslést és tetszést idézett elő. — A szabadelvű párt részéről Éltés Henrik beszélt, nagy bajnak mondván, hogy a pénz kiszivárog az országból s közlekedési vállalatainknak főleg a külföld látja hasznát. Olyanok vagyunk — úgy mond — mint az az ember, kinek van tehene, de más feji. (Madarász közbe szólt: Bécsben fejik!) A mostoha helyzetet azonban, nem a kormány okozta s azért nem is rójjá fel azt hibául neki, sőt Széll Kálmánt sem tartja jogosítottt a kormány politikáját egészen elítélni, mert egykor ő is hozzá járult ama nagy politikai akció kezdéséhez, melynek következményeit a kormány kénytelen viselni. Az egyesült ellenzék részéről Simonyi Iván beszélt, ki közigazgatási bajaink forrását messzire viszi: az ösiség hirtelen eltörlésére, s annak a pártnak ígér jövőt, mely a konzervatív eszméket fogja valósítani. Gróf Szapáry Gyula pénzügyminiszter a Széll Kálmán állításait cáfolgatta, számokat idézve annak bizonyítására, hogy a kibontakozás útján vagyunk. Elismerte a helyzet komolyságát, de — úgy mond — ez nem ok arra, hogy egymás iránt bizalmatlansággal viseltessünk, hanem indító ok arra, hogy mindenki legjobb tevékenysége szerint járuljon a helyzet javításához. E beszédet a kormánypárt élénken megéljenezte. Tibád Antal elfogadta a költségvetést és polomizált az ellenzéki szónokok ellen. Végül a szabadelvű párt élénk tetszése közt intézett támadást az egyesült ellenzék és a szélsőbal ellen, az utóbbinak tagjait hazátlan rómaiaknak nevezve. Utánna Simonyi Ernő szólalt fel, kárhóztatva a kormányt és politikáját. Apponyi határozati javaslatát a függetlenségi párt el nem fogadhatja, mert nem akarhatja a Tisza-kormányt megbuktatni csak azért, hogy ugyanolyan közjogi alapon álló s hozzá még centralista Apponyi-kormány lépjen helyére. Szóla a maga és pártja részéről egy másik határozati javaslatot terjeszt elő, melyhez a többiek is hozzájárulhatnak, mert röviden csak azt mondja ki, hogy a ház fejezze ki bizalmatlanságát a kormány iránt. Simonyi után Máriássy beszélt, vedve a kormányt és polemizálva az ellenzékkel, mely mond szép beszédeket, de nem mutatja ki, hogy a bajokon tudott volna segíteni; a szóló egyébiránt nem is látja oly sötét színekben a helyzetet s ezt számokkal támogatja. Domahidy István is kijelenté, hogy a költségvetést még részletes tárgyalás alapjául sem fogadja el.

## Irodalom.

„Arany Biblia“ a szentírás feltüntetve a legnagyobb művészek képeiben. Kapható Mehner Vilmos könyvkiadónál Budapesten, füzetenként 1 frt 20 kr. Az első füzet „Kain és Ábel“ (Dietrich festése után metszette; Daulle F.) és „Salomon ítélete“ (Poussin Miklós festése után metszette: Morel Sándor) gyönyörűen sikerült kivitelű képeit s az ahhoz tartozó kitűnő csinnal szerkesztett és könnyen érthető szöveget hozza. E jeles mű valóban megérdemli a közönség figyelmét és felkarolását. —

Ugyanott jelent meg a „Föld és Népei“ 18. 19. és 20-ik füzeté érdekes és tanulságos tartalommal.

**Gazdasági érdekeink** emelése, fejlesztése terén kétségtelenül igen elismerésre méltó tevékenységet fejt ki a Gongra Béla műegyetemi m. tanár által szerkesztett „Gazdasági Mérnök“ című képes hetilap, mely a mezőgazdaság és vízhasznosítás s az ezzel kapcsolatos ipar és forgalom ügyének előmozdítását tűzte feladatául. E közhasznú lapot a művelt gazdaközönség különös figyelmébe ajánljuk, megjelenik minden csütörtökön, képekkel gazdagon illusztrálva. Előfizetési ára félévre 4 frt, egész évre 8 frt. Előfizetéseket ez év elejétől még mindig elfogad s kívánatra mutatványszámot szívesen küld, a kiadóhivatal (Budapest, Üllői út 24. sz.)

A népszerű irodalmi vállalatok közül, melyek a külföldi példák mintájára a magyar közönség tömeges pártfogásáért versenyeznek, különösen kiválik Riháry Ferencz nagy világtörténelme, minden egyes füzeté 6000 példányban nyomatik s fogy el: eddigelé tehát az összes, magyar nyelven megjelent tudományos munkák közt a legnagyobb elterjedést nyerte.

## VEGYESEK.

**\*\* Lapunk hátrálékos olvasóit tisztelettel kérjük, sziveskedjenek mult évi hátrálékaikat és folyó évi előfizetéseiket mielőbb beküldeni.**

**\*\* Kőrgyűző urak mai számunkoz mellékelten veszik a Demeter Béla deési kereskedésében található nyomtatvánok Árjegyzékét, melyből meggyőződhetnek, hogy az eddigi árak tetemesen levannak szállítva, s így minden kőrgyűző és községi közgyám az ügyviteléhez szükséges szabályszerű mintázatu nyomtatványokkal a legolcsóbban láthatja el magát, és nyomtatványai csekélységgel kerülnek többé a tiszta papiros áránál.**

**\*\* A műkedvelő társulat folyó évi március 13-án tartandó első körestélyén „Nyelvtan“ — jeles vigjáték 1 felv. — fog előadatni.**

**\*\* A földmívelési miniszter önagyméltósága a szolnok-dobokamegyei gazdasági egyletnek 1880. évre 300 frt segélyt folyósított, nem különben ez egylet kertésze Zonda Lászlónak 100 frtot, a polgári iskolában mindkét nemű növendékeknek a gazdasági tudományokbani oktatásáért.**

**\*\* A deési ev. ref. egyházmegye folyó év március hó 16-án Deésen tartja megrendes tavaszi közgyűlését, ugyan akkor házassági törvényszék fog tartatni.**

**\*\* Közelebbi beti vásárunkon a gabona kereslet nagyon élénk volt, a buza metermázsája 12 frton kelt, a törökbuza ára is emelkedett a Szathmár és Szilágy megyéből jött vevők alig fedezték szükségleteiket.**

**\*\* Cs.-Gorbón március hó 9-én országos vásár lesz.**

**\*\* Az országos segélyező nőegylet (vörös kereszt) választmányának legutóbbi ülésén Erzsébet királynénak, az egylet védnökének egy kéziratát olvasták fel. Ő felsége meglegedéssel vette tudomásul mily buzgón törekszik a választmány az egylet szervezésére. — Berlin városát a német kormány erődíteni akarja s Páris mintájára harminc erődöt tervez a porosz főváros körül — Az Aetna ismét háborog és újabb nagy kitörést váraak. — Kosuth, hírszerint, azért kérette fiait keresztlevélét, mert fiaival együtt az olasz állampolgári jogért szándékozik folyamodni. — Hunyad megyében francia vállalkozók nagy bányaműveletekre készülnék s több százezer forintnyi befektetést terveznek. — Sándor cár lemondása felől most ismét sűrűn érkeznek tudósítások. — Gróf Károlyi Alajos londoni nagykövetségén a napokban fényes lakomát adott, melyben a walesi herceg és neje is részt vettek. — A nagy hidegnek a filoxera szőlők jó hasznát vették: Svájcban több helyen vizsgálatot tartottak, melyből kitűnt, hogy a filoxera megfagyott; de még kérdés, vajjon a szőlőtő is nem jutott-e ugyanily sorsra — Ujfalvi Károly megyénk szülöttjét a francia kormány csakugyan kiküldi nyugati Ázsiába az ottani éghajlat, a termények, a népszokások sat, tanulmányozására. — Panin grófné, az orosz cárné udvarhölgye lakásán oly írományokat találtak, melyekből kitűnt, hogy a grófné bünrészes az**

összeesküvésben; azonnal száműzték. — **Erzsébet** királyné Irlandban nagy részvétet tanúsít a nyomor iránt s számos jótékony adományt osztat ki. — **A német** birodalom gyűlésben Bebel, a socialdemokrata képviselő felszólalt, hogy Elzasz és Lotharingia adassék vissza Franciaországnak. — **Gróf Széchenyi** Imre berlini nagykövetség ebédjénél nemcsak Vilmos császár, hanem Augustus császárné is jelen volt. — **Tertósában** a püspök hatvanezer frankon megvette a színházat és templommá alakíttatja át. — **Báró Kriegsau**, az osztrák új pénzügyminiszter, jól tud magyarul, a Szalay László műveiből fordított németre magyarországi ismerőseivel most is magyarul levelez; ő az első osztrák miniszter, kivel a magyar miniszterek magyarul folytathatnak tárgyalásokat. — **A zürichi** magyar egyetel terjedelmes jelentést adott ki tavalyi működéséről. — **Ungmegyében**, Fekete-Mezőn, mint borzalommal olvassuk, kilencven ember fekszik éhhaláttal; kettő meghalt. — **Kolozsvár** kereskedelmi akadémiájának ez évi költségeihez a közoktatási miniszter másfélszer forintot utalványozott. — **A hivatalos lap** közölte Mazurancs horvát bán fölmentését ez állásától és gróf Pejacevics kinevezését horvát banná; a fölmentés igen rövid és hideg, hír szerint azért, mivel a bán megsérté a koronát előterjesztésében.

## KÖZGAZDASZAT.

### Márciusi teendők.

A hosszú és rendkívüli zordon s fagyos tél, a gazdát sok oly teendőben hátráltatta, melyeknek egy részét már január hóban kellett volna végezni: azért a beálló hóban kettősen kell igyekezni a szorgalmas gazdának, hogy mindazon apró és külső munkákat s igazítani valókat bevégezze, hogy a már naponként mindinkább közeledő tavasz első bealtával bokros teendőiben semmi se akadályozza.

A mint a hóolvadás után, a föld fagyja fölenged és a talaj elérte a kellő szárazsági fokot, szántáshoz, vetéshez fogunk. Legelső sorban az őszi ugarok vettettek be.

Vethetünk tavaszbuza, tavaszrozsa, árpa, zabot, tavaszrepcét, mustárt, borsot, disznóbabot, burgundi répát; takarmánynak pedig zabos búkőnyt.

Az őszi vetések nagy figyelemben részesüljenek; laza állományu homokos vagy felette trágyás talajok, továbbá szélnek fekvő oldalos helyek meghengereztetnek, ezzel a fagy által felszívott és a talajban lazán álló növénygyökerek a földbe visszanyomódnak és a kiszáradástól megóvatnak.

Kötött, eső és hó által összenyomott, megkérgesedett talajokban az összetétel megfogásoltatik. Ne sajnáljuk a fogással kitépett néhány buzaszálát; ez a fogásolás után bekövetkezendő bokrosodás és bujább fejlődés által tisztesen térül meg. Minél sajnálatraméltóbb külszint mutat tavaszkor megfogásolt őszi vetésünk, annál inkább sikerült miveltünk.

Réten és kaszálón nedves időben minden legeltetés szigorúan tiltatik. Vakondtúrások és hangyatelepek elhanyagolnak. Ha időnk engedi és a rétnak, kaszálónak vízenyőssége nem nagy, akkor fogasoltassuk meg hosszába, keresztbe.

Állattenyésztés. Legnagyobb gond a nehéz munkát végző jármás ökrök rendszeres élelmezésére fordítatik.

A gazdasszonyok a szárnyasállatok körül foglalatosskódnak, azok helyes és elegendő élelmezésére ügyelnek, mert csak így tojnak korán és sokat.

A szőlőben a mint az idő engedi, karózni kell, még pedig ügyelettel arra, hogy a tőkétől egy arasznyira és ha lehet, mindig a régi lyukba szurassék a karó, nehogy a szőlő gyökerét sértésük és a sorok egyenességét megzavarjuk.

Ha nagyon kedvező idő jár a venyige fölvezetését és kikötőzését végrehajthatjuk: e részben általános szabály, hogy minél előbb tehetjük, annál jobb.

Kötözésre legcélszerűbb a nem igen vastag fűz vessző.

A kikötésre közvetlenül jön a nyitás, mely abból áll, hogy a tőke mellől egy arasznyi mélyen a földet elhúzzuk és a tőkét a földszinti szakálygyökerektől éles késsel simán többől megtakarítjuk. Ennek az a haszna, hogy a növényt nem engedjük a föld színéhez közel gyökerezni rövására a valódi mély gyökereknek, mert ama felületes gyökerek sem a nagy meleggel, sem a hideggel nem daczolhatván, szőlőnkön könnyen baj éri. Aztán minden mélyebb kapálással megsérthetjük.

A pinczében a hordókat szorgalmasan töltögetjük és úgy a tele, mint az üres edényeket tisztán tartjuk. Az új borok második lehuzását megkezdjük.

Ha a föld ki van engedve, lehet már fát ültetni. Ha ősszel a gyümölcsfák körül a föld nem volt felásva, azt most kell megtétni. A fátörzsek a fagy által okozott sértéseket gondosan eltávolítjuk és a sebeket viasz vagy agyag és marhatrágyakeverékből készült tapasszal bekenjük. Vénebb fákról a száraz galyak lemetzését bevégezzük; a gyengébb növényű ágakat visszanyes-sük rövidebbre, hogy erősebb jövőst hajtsanak. Az ártalmas rovarokat pusztítani kell. A hernyófészkek szedését e hó elejével okvetlenül be kell végezni, különben, ha az idő kimelegszik és felélednek, levelek hiányában a virágok- és levél-rügyekben nagy károkat okoznak.

A fiatal csemeték metszése bevégeztetik. Az oltás megkezdetik, sorban cseresznye, meggy, szilva, alma és körtefák. Ribizke és egres dugványokat, ha még eddig nem történt elültetjük.

Konyhakert. A föld ásása, ha az ősszel nem végeztetett be, most folytattatik és bevégeztetik. Borsó, salátafélék, vöröshagyma, párhagyma, nem különben a gyökernövényű fűszerek, petrezselyem, murek, vöröscékla, továbbá a hónapos retek, veteményezhetők. Káposztafélék, zeller, paprika, paradicsom, hagymapalántoknak új melegágyak készíttetnek. A magnak való és házi használatra eltett gyökernövények a rothadástól óvandók, a megromlott részeket róluk gondosan eltávolítjuk.

A virágágyak beosztása és körülzsegyezése, úgy a szegélyezett ágyak tisztítása megkezdetik. A rózsákat kiszedjük, visszametszjük és felkötözzük. Szabadon telelt hagymás és gumós növényekről a téli takarót el kell távolítanunk. Nyári virágok: viola, őszirózsa, szegfű, császárszakál stb. melegágyakban elvetendők.

Itt az idő, mikor méheink napvilágot látnak, azonban vigyázzunk, hogy se el ne sietessük, se nagyon el ne késleltessük a kirepülést. Ha észrevesszük, hogy valamely kas királynét veszített, azt távolítsuk el a többi közül, mert könnyen alkalmat szolgáltat a rablásra. Kitétel után, ha a mezőn még nem kínálkoznék elegendő táp — a gyengébb, méztelen családokat időnként etetnünk kell.

Felelős szerkesztő: KOVÁCS SAMU.

## Hirdetések.

Sz. 1854.—1880.

1—3

### Árverési hirdetmény.

A szótelki birtokosság italárulási joga folyó évi március 31-én délelőtt 10 órakor Szótelkén helyt tartandó nyilvános árverésen a jelen 1880-ik évi április 23-tól kezdődőleg három egymásután következő évre haszonbérbe fog adni.

Az árverési feltételek az árveréskor fel fognak olvastatni 853 forint kikiáltási árral.

Az árverezni ohajtók 10% bánatpénzzel meghivatnak.

Cs.-gorbói járás szolgabírójától.

Cs.-Gorbó, 1880. február 21-én.

Válya Ferencz,  
szolgabíró.

## A bethleni takarékpénztár

évi rendes

## KÖZGYÜLÉSÉT

folyó 1880. évi március 11-én d. e. 9 órakor üzleti helyiségében tartja meg.

### Tárgyak:

1. Az intézet állásáról teendő igazg. jelentés.

2. A felügyelő-bizottság által az 1879. üzletév számadásáról és mérlegéről teendő jelentés, a tisztikar felmentése és a tiszta nyereség felosztásáról szóló javaslat

3. Az alapszabályok értelmében kisorsolandó igazgatósági tagok és napi-biztosok helyébe újak választása.

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényes urak, tekintettel az alapszabályok 17. és 18. §§-aira, tisztelettel meghivatnak.

Bethlen, 1880. február 11-én.

Gróf Bethlen Pál,  
vezérigazgató.

1—1

## Kiadó szállás:

A volt kaszinó helyisége  
Naláczai házban kiadó.

Értekezhetni:

VALTON EDUÁRD-dal.

## Eladó széná.

A deési határban 40—50, s a kaczkóiban 60—100 szekér szénám eladó. — Értekezhetni alólírttal Deésen, 1880. febr. 21-ikén.

[1—2]

Róth Pál.

## Kiadó szállások.

A piacon lévő saját lakásom egészben vagy részben, — az e melletti házamban egy lakrész, s a Deés-aknai utban lévő kerti házam egészben f. évi Sz.-György napjától kezdődőleg kiadó. — Értekezhetni alólírttal. Deésen, 1880. febr. 21-ikén.

[1—2]

Róth Pál.

## Haszonbéri hirdetmény.

Beszterczéhez 2 óra Leken-céhez 1 1/2 óra távolságra eső jó közlekedési utakkal ellátott Sárvár községben 400 hold tagosított birtok a Sajó vize mellett, hozzá tartozó koresma joggal, jó karban lévő urdvárház és gazdasági épületekkel haszonbérbe kiadó 6 évre esetleg 12 évre. — Értekezhetni helyt Sárváron tulajdonos

Boros Istvánnal.

[3—3]